

FØROYA SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 37

Lýsingarprísir fyri petitreglu: 40 oyru á
1. síðu, 30 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 18. september 1943.

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 1,50 + porto um fjórðingsárið

17. árg.

LØGTINGSMÁL

Tingstarvið er byrjað.

Um útlit og úrslit er ov tidliga at siga nakað — tingmenn hava enn ikki meir, enn følt hvønn annan á tenninar.

Javnaðarflokkurin vil í hesi setu, sum í øllum tingsetum, síðan hann vann sess á tingi, leggja orku sína á, eitt fyri land og fólk fram-burðsrikt arbeiði.

Vit hava í fyrstu syftu, lagt hesi mál á ting.

1. Setan á stovn av einum løgtingsbanka, við serrættindum, ið so við og við bera bankanum alt bankarbeiði í hendi.

2. Gera eitt yvirlit og plán yvir alla uppdyrkingarjerd í Føroyum og eina skipan, ið ger tað lætt og møguligt, hjá arbeiðshugadum monnum, at fáa jerd til uppdyrkingar, so leingi ódyrkað nýtilig jerd er at fáa.

3. Eykaping til keyp av jerd.

4. Økjan av studninginum til uppdyrking bæði fyri at grænka land okkara, skjótast gjørligt og fyri at skaffa arbeiði til flest møguligar hendur serliga í hesi tíð, meðan mong fólk eru arbeiðsleys.

5. Gróðrafríð (vetrafríðing).

6. Útskifting bert ein maður krevur tað.

7. Búnaðarskúli settur á stovn.

8. Skipan viðvíkjandi uttan-bygdajerd soleiðis, at hon kemur aftur at verða ogn bygdarinnar íbúgvára.

9. Grundvirdisøkingarskatt á sama hátt sum í okkara granna-og frændalondum.

10. Tingsins yvirtaking av allari endurtrygging, ið nú annars verður gjørd í útheiminum.

11. Byggjan av smíðju, ið er før, at arbeiða við øllum nútímans greiðnum (t. d. ravmagnssveising).

12. Framhald av peningajáttan til rentufritt bátalán.

13. Okeypis vistarhald fyri avbygdanæmingar, við tað at kostskúli neyvan kann setast á

stovn beint nú — hús kann nevnliga neyvan byggjast nú — má tingið veita so munagóðan stuðul til allar næmingar at teir fáa innivist og kost fyri stúdningin.

14. Fólkatrygging, og inntil fólkatryggingin kann koma at virka, eigur ellisrentulógin at broytast soleiðis, at inntøkumarkið verður flutt munagott uppstíð, og ellisrentan hækast, tað sama má skipast viðvíkjandi invalidrentu og allari aðrari forsoð.

15. Eina lonskipan ið setur kvinnur og menn eins í lön, í sama arbeiði.

16. Serligt viðurgjald til foreldur í mun til barnatal.

17. Farmasigling.

18. Broytan av løgtingslógini soleiðis, at eykatingmenninir skulu verða so mangir í tali, at allir flokkar verða umboðaðir á tingi í mun til atkvøðurnar til valið.

19. Broytan av tingskipanini soleiðis, at freistin fyri at leggja mál á ting og fáa tey inn uttan atkvøðu verður longd frá 8 til 14 dagar.

20. Millumkommunalur skattur, menn við stórum inntøkum skulu rinda eins í skatt allastaðni í Føroyum.

21. Eina plánekonomiska skipan til tryggjan av, at øll arbeiðsfer fólk skulu hava atkomuligt at fáa arbeiði, annahvørt á landi ella sjógví, (almenn arbeiði) sigling, fiskiskap, landbúnað, idnað, timahønsarbeiði, o. s. fr. í samband við arbeiðsávisingar- og hýringarkontór fyri øll virkir, ið arbeiðarar ikki sjálvir eiga — cooperation —.

22. Radioútlit.

23. Tráðleyst telefonsamband við Suðuroy, og allar aðrar oyggjar, har ikki kaðal kann nýtast eins til útheimin.

Frammanfyri nevndu mál vilja vit aftur umtala her í blaðnum, so við og við, sum tey verða við-

Villeiðandi fólkaflokkspolitikkur og -agitation.

Tað hevur altíð verið ivi um, hvat Fólkaflokkurin í sínum politikki beinleiðis stevndi ímóti. Blað agitation hansara hevur serliga knýtt seg saman um tann tjóðskaparliga spurningin í Føroyum. Tjóðskaparlig frígering, tað fremmenda stýrslagið tveitt burtur, og við hesum herrópi hevur hann roynt at draga til sín og fáa stuðul frá øllum tjóðskaparsinnaðum pørtum í landinum. Hansara politikkur sigst at vera so »idealistiskur«, at hann gongur út um allan støttarmun, klassaforskel, øll kunnu savnast undir hansara merki. Hansara ætlan hevur av mongum skilst sum loysing beinanvegin úr øllum statsfelagsskapi við Danmark. Og í tað bórð ber orðgangan og ikki minst stevnuskráin, sum stjórnar okkum sum ein fullveldisstat og hevur ikki orð um víðurskifti við annað land.

Men hóast hesi orðprógv, hava menn ívast, og hava hildið hann vera so borgarligan og skikkiligan víðvikjandi loysing sum nakar annar flokkur.

Summir eru so djarvir at halda, at orðini eru mest geip, og stevnuskráin er bara pappír, sum verður tveitt til viks, tá hin »kaldi verunleikin« troðkar á.

Og grundirnar til mistrúgv um flokksins verunleigu meining um fullveldi og tjóðskap hava menn havt í hansara politisku fortíð, øðrum agitationsskeldum enn blæðini og hansara politikkur á tingi. Hann var jú ein flokkur av berum handils- og útgerðarmonnum, »finansmonnum« sum fóru í hernað móti javnaðarrærsluni, menn sum ongantíð vóru kendir sum tjóðskapar kærir menn. So gjørdum ymisk víðurskifti, at hann fekk sokið ein part av sjálvstýrinum

gjørd á tingi, og skulu vit tá gjølla greiða frá, hvussu tey har verða fagnað og hvørja lagnu tey fáa.

uppi seg, og haðani arvaði hann tað tjóðskaparglæmu, hann nú hevur at seta fram.

Kriggstíðin hevur enn meira merkt hann sum ein »finansflokk«. Øll sum vinna pengar halda seg til tann flokkin. Men blæð hansara háva roynt at fjala út yvir og hava enn hugaligari toyt í tjóðskapin og rópað um at skera seg leysan frá danskinum bæði her og harníðri. Men ivin hevur tó hildið við.

Longu aftaná fólkatingsvalgið fingur ivamenninir ein enda at halda um.

Tá skuldi tann nývaldi fólkatingsmaðurin »greiða støðuna« og siga frá, at sjálvsagt kundi einki gerast við okkara støðu til Danmarkar, nú meðan kriggið stóð á. Harvið gav hann móttøðumonnum rætt, sum alla tíðina hildið fram, at stýrslag mátti verða sum var, til vit kundu tingast við Danmark. Og nú í »Dagblaðnum« leygardagin 7. august kemur sami maður aftur fram við váttan, ið má skiljast sum ein frágreiðing víðvikjandi tað støðu, fólkaflokkurin fer at taka til hasa kunngerðingina, bretska konsulin í Føroyum hevur sent teimum føroysku blæðunum.

Ja, har ásannar Thorstein Petersen fólkatingsmaður, at okkara støða í kongarikinum Danmark sjálvsagt ikki kann verða broytt undir krígnum, og gevur so hinum flokkunum fullkomiligan rætt í tí, teir altíð hava sagt, at okkara víðurskifti til Danmarkar kunnu ikki verða broytt hesa tíð, og at vit mugu arbeiða á tí grundarlagi, vit hava. Eitt annað eru tær broytingar, ið standast av krígnum. Og har sigur hann eisini, at tað er natúrligt, at bretska stjórnin krevur at Føroyar verða stýrðar av amtmanni Hilbert í samarbeiði við Løgtingið, og Fólkaflokkurin kundi gingið við til slíkt samarbeiði, um tað felkst í lag — og